

УДК 811.161.2

Білокриницька Л. — ст. гр. КН-121

*Відокремлений структурний підрозділ «Тернопільський фаховий коледж
Тернопільського національного технічного університету імені Івана
Пулюя»*

ВПЛИВ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Науковий керівник: викладач-методист Бойчук Т. В.

Bilokrynytska L.

*Separate Structural Subdivision «Ternopil Professional College of Ternopil Ivan
Puluj National Technical University»*

THE IMPACT OF THE FULL-SCALE INVASION ON THE DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN LANGUAGE

Supervisor: lecturer-methodologist Boichuk T.

Ключові слова: вплив війни, українська мова.

Keywords: impact of war, Ukrainian language.

Повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 р. стало поворотним моментом в історії українців. Війна спричинила значні зміни в суспільному житті, які позначились і на мовному ландшафті країни.

Насамперед, зріс попит на українську мову як символ національної ідентичності. Багато людей, які раніше спілкувалися російською, почали переходити на українську.

«На тлі російської агресії українці почали більше розуміти значення захисту державної мови як фактору безпеки держави», – зауважив Сергій Шаповалов – політичний аналітик Фонду «Демократичні ініціативи». А доктор політичних наук, головний науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України Володимир Кулик додав: «У час війни українці налаштовані проти всього російського, що відкриває потенціал для запровадження української мови відповідно до побажань громадян» [2].

Зріс попит на українськомовний контент у ЗМІ. Телеканали, радіостанції та інтернет-видання перейшли на українську. Це сприяло популяризації української мови як серед відомих особистостей, так і широкого загалу. Після 24 лютого 2022 року на українську перейшли Володимир Дантес, Анна Трінчер, Оля Полякова, Алан Бадоев, Олексій Дурнев, Даша Астаф'єва, Андрій Бедняков, Антон Слепаков та багато інших [3; 6].

Дані дослідження GradusResearch у межах проекту «Градус суспільства під час війни», яке проводили 20-23 грудня 2023 року, засвідчують, що «частка опитаних українців, які почали спілкуватись українською мовою в побутовому житті, зросла і наразі складає 65%. У квітні 2022 року вона становила 53%, а у 2023-му – 61%» [8].

Посилився контроль за дотриманням норм Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [4]. Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень наголосив: «В умовах війни недотримання мовного законодавства – це гра на руку ворогові. Створення кращих умов для опанування мови

та її розвитку, контроль за застосуванням у відповідних сферах, захист прав громадян на отримання інформації та послуг державною – наш пріоритет» [5].

Українська мова збагатилася новими словами та словосполученнями, пов'язаними з війною: байрактарити, енлоїти, джавелініти, стінгерити, хаймарсити, задвохсотити, чорнобаїти, кімити, мамкувати, рашизм, бандеромобіль, тракторні війська, йти за російським кораблем тощо. Деякі слова набули нового значення, як-от: бабовна – вибух, град – система залпового вогню, орк – російський військовий, піксель – українська військова форма, забарвлення в стилі ЗСУ, приліт — влучання ворожої ракети чи снаряда у що-небудь, тривога — сигнал про необхідність прямувати до укриття [1].

Варто зауважити, що після 24 лютого 2022 року інтерес до української прокинувся не лише в Україні, але й за її межами. «Півтора мільйона іноземців у світі забажали вивчати українську». За даними лінгвістичної компанії *Duolingo*, особлива цікавість до української з'явилася в Польщі та Німеччині, до яких виїхала найбільша кількість наших співгромадян. У цих країнах кількість охочих опанувати українську зросла в понад 16 разів у 2022 році в порівнянні з передвоєнним часом [7].

Отже, повномасштабне вторгнення справило значний вплив на розвиток української мови. Війна призвела до зміни свідомості громадян, активізувала патріотичні настрої, збільшила попит на українськомовний контент у медіа та ввела в українську мову нову лексику. Ці зміни свідчать про зростання статусу та значення української мови в сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Букет Є. АрміяInform представляє словник неологізмів української мови. URL: https://armyinform.com.ua/2022/07/20/armiyainform-predstavlyaye-slovyk-neologizmiv-ukrayinskoyi-movy/?fbclid=IwAR3dAgMt97PuBusFAAtE6kFyqIQ_9F_gg1-l4P8Qg432SMS0PoStSlbTRT9I (дата звернення: 11.04.2024).

2. Війна і мова: як російське вторгнення змінило ставлення українців до чинників ідентичності – експертне обговорення. URL: <https://dif.org.ua/article/viy-na-i-mova-yak-rosiyske-vtorgnennya-zminilo-stavlennya-ukraintsiv-do-chinnikiv-identichnosti-ekspertne-obgovorennya> (дата звернення: 11.04.2024).

3. Євтушенко Е. Українці з вибору: хто з відомих людей обрав українську мову, відкинувши російську. URL: <https://espreso.tv/ukraintsi-z-viboru-khto-z-vidomikh-lyudey-obrav-ukrainsku-movu-vidkinuvshi-rosiysku> (дата звернення: 12.04.2024).

4. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 11.04.2024).

5. Нові норми мовного закону вступають в силу: за порушення – каратимуть попередженням або штрафом. URL: <https://www.radiosvoboda.org/amp/news-mova-zakon-pokarannia/31946132.html> (дата звернення: 11.04.2024).

6. Хмельницька В. Бадоев, Дантес, Бедняков: хто з українських зірок перейшов на державну мову від початку війни. URL: <https://tsn.ua/glamur/badoyev-dantes-byednyakov-hto-z-ukrayinskih-zirok-pereyshov-na-derzhavnu-movu-vid-pochatku-viy-ni-2079382.html> (дата звернення: 12.04.2024).

7. Хотин Р. Війна і мова. Як агресія Росії прискорила «лагідну українізацію». URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/viy-na-i-ukrayinska-mova/32820956.html> (дата звернення: 11.04.2024).

8. Шурмакевич В. 65% громадян розмовляють українською у побуті – опитування. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/65a953303a98d/index.amp> (дата звернення: 11.04.2024).